

เรื่อง ประวัติอำเภอโกสั่มพินคร

รายละเอียด

ตำนานเมืองโกสั่มพิน จังหวัดกำแพงเพชร

โกสั่มพินเป็นเมืองเก่าแก่ยุคหินต่อยุคโลหะ เมื่อประมาณปีพระพุทธศักราช ๑๐๐๒ ปี จึงพระยาภาวธรรมดิศราช บุตรของพระยาภาเกพัตรได้เสวยราชสมบัติเมืองตากกะสิลามหานคร(สันนิษฐานว่าคือเมืองตาก) จึงให้พรหมณ์ทั้งหลายยกพลลงไปสร้างเมืองละโว้ได้ ๑๙ ปี เมื่อพระพุทธศักราชล่วงได้ ๑๐๑๑ พรรษา แล้วพระยาภาวธรรมดิศราช ให้พระยาทั้งหลายไปตั้งเมืองอยู่ทุกแห่ง แลขุนนางขึ้นไปถึงเมืองทวารบุรี เมืองสันตนาหะ แล

เมืองอเส เมืองโกสัมพีนคร แล้วมานมัสการที่พระพุทธเจ้าตั้งบาตรตำบลบ้านแม่ฮ่องแก้ว

จากพงศาวดารเหนือ และประวัติเมืองตาก ทำให้เราสามารถประมวลได้ว่า เมืองโกสัมพีนคร น่าจะสร้างราว พ.ศ.๑๐๑๑ โดยพระยากาฬวรรณดิศ เจ้าเมืองตาก ได้สร้างเมืองต่างๆ ขึ้นสี่เมือง มีนครโกสัมพีนครด้วย หลังจากนั้น ได้ทิ้งเมืองตากให้ร้าง และเสด็จไปสร้างเมืองละโว้ และครองละโว้ พระราชธิดาคือนางจามเทวี ได้เสด็จตามลำน้ำปิง และทำสงครามกับ เจ้าชายแห่งโกสัมพีนคร เป็นศึกแห่งความรัก และเจ้าชายโกสัมพีนคร สิ้นพระชนม์ที่ตำบลวังเจ้า แขวงเมืองตาก พระนางจามเทวี ได้บูรณะ เมืองตากขึ้นใหม่เมื่อเสร็จแล้วจึงเสด็จไปครอง เมืองหริภุญชัย (ลำพูน) ในกาลนั้น

ปัจจุบันโกสัมพีนคร เป็นชื่อของตำบลหนึ่งใน 3 ตำบล ที่รวมตัวกันจัดตั้งเป็นกิ่งอำเภอโกสัมพีนคร สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลได้ลงมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้ใช้ชื่อ "อำเภอโกสัมพีนคร" เพื่อเป็นสิริมงคลในวโรกาสที่ได้รับการจัดตั้งในปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติเป็นปีที่ 50 ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2539 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม ปีเดียวกัน และต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกายกฐานะขึ้นเป็น อำเภอโกสัมพีนคร ในวันที่ 24 สิงหาคม พ.ศ. 2550 โดยมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 8 กันยายน ปีเดียวกัน อำเภอโกสัมพีนคร แบ่งเป็น สามตำบล คือ ตำบลโกสัมพีนคร ตำบลเพชรชมพู ตำบลลานดอกไม้ตก

อำเภอโกสัมพีนครตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด มีอาณาเขตติดต่อกับเขตการปกครองข้างเคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอวังเจ้า อำเภอเมืองตาก (จังหวัดตาก) และอำเภอพรานกระต่าย
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอเมืองกำแพงเพชร
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอเมืองกำแพงเพชรและอำเภอลองลาน
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอพบพระและอำเภอวังเจ้า (จังหวัดตาก)

คำขวัญประจำอำเภอคือ

ป่าสวยน้ำใส กล้วยไข่แสนหวาน แม่ปิงไหลผ่าน อุทยานคลองวังเจ้า ชาวเขามากมี โบราณคดีลือเลื่อง เมืองแห่งสาวงาม นามโกสัมพีนคร

คณะบันทึกสารคดีโทรทัศน์วัฒนธรรมชุด โกสัมพีนคร ของเรา ได้รับการต้อนรับจาก ครูพรพรรณ บุญโต ครูอาสาสมัคร กศน.อำเภอโกสัมพีนคร คุณจันทร์รัชชีย์ ยาดี พัฒนาการประจำตำบลโกสัมพีนคร คุณสุวิทย์ พันธุ์สม

พงศ์ ประธานกลุ่มสตรีโกสัสมพี คุณบรรจบ สิบมี ผู้ใหญ่บ้านหมู่ ๓ คลองเมือง และคุณวันวิสา เหมือยฝน สาวงาม ตำบลโกสัสมพี ได้นำเราไปชมสถานที่ต่างๆ ตามคำขวัญอำเภอโกสัสมพี สถานที่แรกคือ คำขวัญวรรคแรกคือ

ป่าสวย น้ำใส

ที่อำเภอโกสัสมพี มีเกาะเสือ และในเกาะเสือ มีป่าขนาดใหญ่หน้าร้อยต้น มีสายน้ำปิงที่งดงาม ไหลผ่าน ทั้งสองด้านของเกาะเสือนับว่าเป็นจุดที่งดงามที่สุดอีกจุดหนึ่งในกำแพงเพชร เกาะเสือ ตั้งอยู่ที่บ้านเกาะตำแย-เกาะเสือ หมู่ที่ 5 ต.โกสัสมพี อ.โกสัสมพีนคร อยู่ห่างจากถนนพหลโยธินเพียง 200 เมตรเท่านั้น ติดกับจ.ตาก มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับเกาะเสือว่า เดิมเกาะนี้ มีเสือมาอาศัยอยู่ บางท่านว่าเป็นขุมโจร การเดินทางต้องอาศัยเรือเป็นยานพาหนะ ปัจจุบันมีการสร้างกระเช้าเพื่อข้ามไปยังเกาะ เกาะเสือมีทัศนียภาพที่สวยงามมาก ปัจจุบันมีการพัฒนาเกาะเสือ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ของจังหวัดกำแพงเพชร เกาะเสือมีอายุ ยืนยาวมาไม่น้อยกว่า 300 – 400 ปี จากสภาพโดยทั่วไปพบต้นยางขนาดใหญ่มากเกือบ 200 ต้น ซึ่งเดิมมีมากกว่า 400 กว่าต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร

มี โครงการก่อสร้างกระเช้าไฟฟ้าข้ามลำน้ำปิงมูลค่า 36 ล้านบาท ข้ามลำน้ำปิงแห่งที่ 2 ของไทย ระยะทางข้ามแม่น้ำปิง 300 เมตร จำนวน 32 กระเช้า 64 ที่นั่ง พร้อมอาคารควบคุม โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) กำแพงเพชร มีการปรับปรุงในส่วนของภูมิทัศน์ต่างๆ รองรับกิจกรรมอันหลากหลาย ทั้งด้านที่พักแบปริสอร์ท หรือกางเต็นท์ การล่องแก่ง พายเรือ การนำเรือหาปลาของชาวบ้านมาให้บริการนักท่องเที่ยวกว่า 30 ลำ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวบนเกาะเสือที่มีต้นไม้ขนาดใหญ่ ต้นยาง อายุกว่าร้อยปีจำนวนหลายต้น เป็นที่อาศัยของฝูงนกทะเล เป็นสถานที่ ป่าสวยน้ำใสอย่างน่าอัศจรรย์ในเมืองกำแพงเพชร

กล้วยไข่แสนหวาน

ที่ตำบลโกสัสมพี มีแหล่งปลูกกล้วยไข่ที่มากที่สุด แห่งหนึ่งในจังหวัดกำแพงเพชร จนมีคำขวัญวรรคที่ ๒ ของโกสัสมพีนครว่า กล้วยไข่แสนหวาน มีผลผลิตที่มีรสชาติที่หอมหวานมาก เป็นแหล่งปลูกที่สำคัญของประเทศไทยเลยทีเดียว เราไปพบกับเจ้าของสวนกล้วยไข่คือนางสาวราย อินทร์เจริญ ท่านปลูกกล้วยไข่ไว้หลายสิบไร่ มีรายได้จากสวนกล้วยไข่ที่สามารถเลี้ยงครอบครัวได้อย่างสบาย ได้ลองชิมกล้วยไข่ที่สวนแห่งนี้ มีรสหวานสมกับคำขวัญที่ว่า กล้วยไข่ แสนหวานจริงๆ

แม่ปิงไหลผ่าน

อำเภอโกสัสมพีนคร เป็นอำเภอสำคัญที่แม่น้ำปิงไหลผ่าน ทั้งตัวเมืองโบราณและตัวเมืองใหม่ เป็นระยะทางที่ยาวมากที่สุดอำเภอหนึ่งในภาคเหนือ แม่น้ำปิง งดงาม บางตอน เห็นทรายขาว เป็นลำน้ำที่ อุดมสมบูรณ์มาก นับว่างดงามที่สุด แห่งหนึ่ง ตามที่แม่น้ำปิงผ่านอำเภอต่างๆ

อุทยานคลองวังเจ้า

ที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า ได้พบกับ คุณสมชาย วิเชียรภักดิ์ ยารัตน์ หัวหน้าอุทยานคลองวังเจ้า ท่านได้พาคณะไปชม สถานที่ที่น่าสนใจ หลายแห่ง อาทิ น้ำตกคลองวังเจ้า ห่างจากที่ทำการ 1.5 กิโลเมตร สูง 20 เมตร น้ำตกคลองสมอกล้วย มี 4 ชั้น ห่างจากที่ทำการ 1.5 กิโลเมตร มีน้ำไหลตลอดปี จุดชมวิวดำตั่ง ห่างจากที่ทำการ 3 กิโลเมตร อยู่ริมทางที่จะไปหมู่บ้านโล๊ะโคะ ชมพระอาทิตย์ลับทิวเขาได้ ไปงแก๊สธรรมชาติ มี 2 แห่ง คือทางไปน้ำตกคลองโป่ง และน้ำตกเต่าดำ ประมาณ 1,500 เมตร น้ำตกคลองโป่ง มี 4 ชั้น เป็นน้ำตกหินชนวน สูง 100 เมตร นับว่าที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นำมาพักผ่อนที่สุดอีกแห่งหนึ่ง มีบ้านพักที่งดงามท่ามกลางธรรมชาติอีกหลายหลัง เชิญชวนทุกท่านมาพักผ่อนกันที่อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้าท่านจะมีความสุขที่สุด

ชาวเขามากมี

อำเภอโกสัมพีนี มีชาวไทยภูเขาหลายเผ่าพันธุ์ และมีเป็นจำนวนมาก ที่บ้านโล๊ะโคะ ทางขึ้นลงค่อนข้างลำบากในฤดูฝน บ้านโล๊ะโคะหมู่ที่ 10 ตำบล โกสัมพีนี อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร เป็นหมู่บ้านชาวเขาตั้งหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ. 2348 ตั้งอยู่ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติวังเจ้า ตั้งอยู่บนพื้นที่สูง สูงจากระดับน้ำทะเล 500 เมตร ประชากรชาวเขา ประกอบด้วย ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและม้ง ปัจจุบันมีประชากรอาศัยอยู่ จำนวน 93 หลังคาเรือน 103 ครอบครัว 616 คน มีอาชีพการเกษตร หนีถือศาสนาพุทธ และคริสต์เป็นบางส่วน สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ สภาพทั่วไปเป็นภูเขาที่ไม่สูงชันเท่าไร แต่ธรรมชาติและความบริสุทธิ์ของป่าเขาผู้คนที่ท่านได้เยือนสักครั้ง ท่านจะต้องกลับมาอีกอย่างแน่นอน

โบราณคดีลือเลื่อง

เมืองโกสัมพีนี สันนิษฐานว่า เป็นเมืองก่อนประวัติศาสตร์ เราได้สำรวจพบ ขวานหิน ในยุคหิน กลางเมืองโกสัมพีนี จำนวนมาก และอาจเจริญ ก้าวหน้าขึ้นมาเป็น เมืองโกสัมพีนี ในยุค ทวาราวดี และกลายเป็นเมืองร้าง ในราวพุทธศักราช ๑๘๐๐ และร้างมานาน กว่า ๗๐๐ ปี เมื่อไปสำรวจ จึงไม่พบสิ่งก่อสร้างใดๆเลย นอกจากกองอิฐ กองแลง แร่ตระกรัน จำนวนมากเท่านั้น สิ่งที่น่าแปลกอีกอย่างหนึ่งในนครโกสัมพีนี คือศาลท้าวเวสสุวรรณ คุณบรรจบ สิบมี ผู้ใหญ่บ้าน บ้านคลองเมือง พาเราชมรายละเอียดของ เมืองโกสัมพีนี ท่านสันนิษฐานว่าศาลท้าวเวสสุวรรณอาจ จะเป็นหลักเมือง ของเมืองโกสัมพีนี ในสมัยโบราณ ปัจจุบัน ยังมีผู้คนกราบไหว้มิได้ขาด เมืองเป็นรูป วงรี คล้ายกับเมืองไตรตรึงษ์ มีคันดิน และคูเมือง โดยรอบ ยังมีหลักฐานให้เห็นรอบเมือง ลักษณะเมืองตั้งอยู่บนเนินเขา ริมน้ำปิงมี คลองเมือง เป็นคูเมืองด้านเหนือ นับว่านครโกสัมพีนี มีชัยภูมิที่เหมาะสมในการรักษาเมืองจากผู้รุกราน และข้าศึกมิอาจเข้ามาใกล้ได้ มีหน้าผาที่สูงชัน มีน้ำเข้าไปเลี้ยงเมืองตลอดทั้งปี

เมืองแห่งสาวงาม

โกสัมพีนคร เป็นเมืองที่มีสาวงามที่สุด แห่งหนึ่งในเมืองกำแพงเพชร จนมีคำขวัญประจำอำเภอว่า เมืองแห่งสาวงาม คณะเราได้พบกับ คุณวันวิสา เหมือนฝัน สาวงามแห่งโกสัมพีนคร เธอบอกว่าเธอภูมิใจที่ได้เกิดเป็นสาวโกสัมพีนคร จะงามเพียงใด เชิญท่านร่วมทัศนศึกษาและชื่นชม

นามโกสัมพีนคร

อำเภอโกสัมพีนคร จึงเป็นเมืองมหาเสน่ห์อีกเมืองหนึ่งของกำแพงเพชร และของประเทศไทยเชิญชวนทุกท่านเลือกชมเลือกท่องเที่ยว ชาวโกสัมพีนครทุกคน ยินดีต้อนรับทุกท่าน ให้ได้รับความสะดวกสบายและนำชมสถานที่ต่างๆ ตามคำขวัญของโกสัมพีนครที่ว่า ปาสวยน้ำใส กล้วยไข่แสนหวาน แม่ปิ้งไหลผ่าน อุทยานคลองวังเจ้า ชาวเขามากมี โบราณคดีลือเลื่อง เมืองแห่งสาวงาม นามโกสัมพีนคร

คำสำคัญ : โกสัมพีนคร

ที่มา : สันติ อภัยราช. (2559). สารคดีโทรทัศน์ วัฒนธรรม จังหวัดกำแพงเพชร : ตอน อำเภอโกสัมพีนคร. กำแพงเพชร: ม.ป.พ.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2018-02-08

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=1&code_db=610001&code_type=02